

Granskning av ersättningar från Migrationsverket

Härnösands kommun

Augusti 2012

Innehåll

Sammanfattning.....	1
1. Inledning.....	2
1.1 Bakgrund.....	2
1.2 Syfte, revisionsfråga.....	2
1.3 Revisionskriterier och metod.....	2
1.4 Ansvarsområden.....	3
2. Kommunen.....	5
2.1 Organisering.....	5
2.2 Rutiner.....	5
2.2.1 Socialförvaltningen.....	5
2.2.2 Arbetslivsförvaltningen.....	6
2.2.3 Skolförvaltningen.....	6
2.3 Ensamkommande barn.....	6
3. Granskningsresultat.....	8
3.1 Ersättningar.....	8
3.1.1 Grundersättning.....	8
3.1.2 Schablonersättning.....	8
3.1.3 Initiala kostnader för ekonomiskt bistånd.....	9
3.1.4 Ersättning för ekonomiskt bistånd och stöd och service.....	9
3.1.5 Ersättning för stöd och service och hälso- och sjukvård.....	10
3.1.6 Ensamkommande barn.....	10
3.1.6 Vissa särskilda kostnader.....	11
3.2 Redovisningen.....	12
3.2.1 Redovisade ersättningar.....	13
3.2.4 Verksamhet ensamkommande.....	13
3.3 Statistik.....	14
3.3.1 Uppehållstillstånd, flyktingar.....	14
3.3.2 Ensamkommande barn.....	15
3.4 Kommentarer.....	15

Sammanfattning

Kommunen har erhållit ersättningar från Migrationsverket i storleksordningen 40-60 Mkr per år för åren 2008-2011. Granskningen av ersättningar från Migrationsverket har ytterst syftat till att kartlägga ersättningarna samt undersöka förfarandet vid återsökning.

Utgångspunkter för granskningen är gällande bestämmelser och regler kring mottagandet och ersättningar. Kommunens hantering, kontroller och uppföljning av ersättningar på kommunövergripande nivå har undersökts.

Intervjuer med handläggare vid berörda förvaltningar har genomförts. Utdrag från ekonomisystem och motpartskontroller för år 2011 har gjorts. Bedömningar grundas i lagstiftning, förordning, redovisningspraxis och ansvaret för den interna kontrollen.

Bedömningar och rekommendationer

Vår uppfattning är att kontrollen för att rätt löpande grund- och schablonersättningar erhålls i stort fungerar tillfredsställande. Vi har lämnat rekommendationer kring hur kontrollen kan förstärkas. Vi har även rekommenderat att kontrollaktivitet inom ram för internkontrollen tas fram främst med avseende på omfattningen för ersättningsbeloppen.

Förfarandet för resultatredovisning av ersättningarna behöver ses över. Ersättningar ska periodiseras över tid i större utsträckning än i dagsläget. Rutinen för fördelningen av resultat mellan förvaltningarna behöver gås igenom. Nyckel för fördelning av olika typer av ersättningar bör tas fram och som underlättar för respektive förvaltnings uppföljning.

Nuvarande rutiner för återsökningar anses inte fungera tillfredsställande. Förvaltningarna arbetar "på egen hand" till övervägande del med rutiner och sätt som inte säkerställer att de kostnader som kan återsökas också återsöks. Förvaltningarna behöver samordna arbetet för att säkerställa att förfarandet sker på ett enhetligt och korrekt sätt i enlighet med bestämmelserna. Rutinbeskrivningar behöver tas fram på kommunövergripande nivå. En samordnande funktion kan med fördel utses.

Tydligare vägledning kring gällande regler och bestämmelser i form av handbok, instruktion eller beskrivning bör tas fram. Kommunen behöver ta ett samlat grepp kring en begriplig och förståelig information och hantering av ersättningarna. Något som i sin tur skulle kunna förbättra möjligheterna till planering och utvärdering av den samlade verksamheten.

Härnösand den 15 augusti 2012

Marianne Harr
Certifierad kommunal revisor

Sara Persson
revisor

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Länsstyrelsen träffar överenskommelse med kommunen om mottagande av skyddsbehövande eller vissa andra utlänningar för bosättning. Migrationsverket betalar ut ersättning för mottagandet av och insatser för vissa utlänningar. Vissa ersättningar betalas ut direkt, andra ersättningar kan kommunen ansöka om hos Migrationsverket.

Kommunen får ersättning för kostnader som avser mottagande och praktisk hjälp med bosättning, särskilda introduktions- och utbildningsinsatser inom skolverksamheten, samhällsorientering, tolkning och andra insatser för att underlätta etablering i samhället. Kommunen har även möjlighet att söka ersättning (återsökning) för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd, stöd och service samt hälso- och sjukvård samt ersättning för mottagande av ensamkommande barn.

Kommunen har tre gruppboenden för ensamkommande barn och ungdomar. Dessutom finns möjligheten till fortsatt placering via det så kallade mobila teamet efter vistelsen i gruppboendet. Ett flertal av ungdomarna stannar kvar i Härnösand och har studier eller arbeten att gå till.

1.2 Syfte, revisionsfråga

Granskningen syftar till att undersöka och kartlägga ersättningar från Migrationsverket och förfarandet vid återsökning av ersättningar. Kontrollen, uppföljningen och samordningen på kommunövergripande nivå undersöks likaså. Granskningen belyser även hur medlen används för ensamkommande barn.

1.3 Revisionskriterier och metod

Aktuell lagstiftning och förordningar samt Migrationsverkets allmänna råd för tillämpningen och kommunens riktlinjer. Följande styr etablering för nyanlända¹:

Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Etableringslagen reglerar myndigheters ansvar och vissa nyanlända invandrades rätt till insatser som syftar till att underlätta och påskynda individens etablering i arbets- och samhällslivet. Målgruppen är nyanlända skyddsbehövande och deras anhöriga som ansökt om uppehållstillstånd inom två år från att den skyddsbehövande som den anhörige har anknytning till först togs emot i en kommun.

Förordning (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare. Reglerar statliga ersättningar som nyanlända kan få enligt den nya etableringslagen samt Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans handläggning av den.

¹ www.skl.se

Förordning (2010:408) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Reglerar ansvar för Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelserna i samband med bosättning för nyanlända som omfattas av etableringslagen.

Förordning (2010:409) om etableringssamtal och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Förordningen innehåller föreskrifter om etableringssamtal, etableringsplaner och uppgiftsskyldighet för Arbetsförmedlingen och andra anordnare av etableringsinsatser.

Förordning (2002:1118) om kommuners och landstings rätt till statlig ersättning för vissa kostnader för asylsökande och vissa andra utlänningar. Ersättningar beslutas och betalas av Migrationsverket.

Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för vissa utlänningar. Reglerar villkor, belopp och Migrationsverkets ansvar och handläggning för statens ersättning till kommuner och landsting för insatser i samband med mottagande av nyanlända som tas emot från och med den 1 december 2010.

Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Reglerar innehåll och omfattning av den samhällsorientering som kommunerna ska erbjuda vissa nyanlända invandrare. Regeringen har också tagit fram ett förordningsmotiv som anger hur förordningen ska tolkas.

Intervjuer med handläggare som hanterar inbetalningar till kommunen från Migrationsverket samt förvaltningsekonomer för arbetslivs-, social-, skol- och överförmyndarverksamheten har gjorts. Ansvarig för mottagningsverksamheten vid Tellus och arbetsmarknadsenheten har också intervjuats. Vi har tagit del av dokumentation som verksamhetsberättelser, ekonomiska uppföljningar, protokoll, rutinbeskrivningar och utdrag från redovisningen. Statistikuppgifter och bekräftelser från motpart (Migrationsverket) har hämtats in.

Kvalitetssäkring sker genom Deloitte:s interna kvalitetssäkringssystem samt genom faktakontroll hos berörda förvaltningar.

1.4 Ansvarsområden

Olika myndigheter har skilda ansvar och roller i mottagandet av personer som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Nedan följer en kort beskrivning av Migrationsverkets, länsstyrelsernas, Arbetsförmedlingens, kommunernas och landstingens ansvar och roller i mottagandet².

Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för etableringsinsatserna.

- ska vara stödjande och pådrivande i förhållande till andra parter
- ansvarar för etableringssamtalen
- ansvarar för bosättning av personer som har rätt till etableringsplan
- upprättar etableringsplan och beslutar om etableringsersättning
- är uppdragsgivare till lotsar
- fastställer länstal efter samråd med länsstyrelsen och Migrationsverket

Kommunerna ansvarar för mottagande och bostadsförsörjning enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

² www.migrationsverket.se

ansvarar för undervisning i SFI, samhällsorientering och annan vuxenutbildning
ansvarar för skola, förskoleverksamhet, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar

ansvarar för försörjning för dem som inte har rätt till etableringsplan

Länsstyrelserna medverkar till att det finns beredskap hos kommunerna till att ta emot nyanlända.

tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagandet

ska stödja och främja samordning och samverkan mellan berörda som anordnar aktiviteter och kommunal verksamhet

följer upp organisering och genomförande av insatser på regional och kommunal nivå

Migrationsverket svarar för att ta fram nationell prognos för nyanlända.

kartlägga den nyanländes bakgrund under asyltiden

ansvarar för bosättning av vissa nyanlända

beslutar om statlig ersättning till kommuner och landsting

Landstingen tillhandahåller hälso- och sjukvård.

2. Kommunen

2.1 Organisering

Kommunens tolkning av uppdraget framgår bland annat av informationen via hemsidan³. Härnösand vill ge de nya Härnösandsborna bästa förutsättningar till en bra introduktion i arbetslivet, samhället och möjlighet att läsa svenska som andra språk (SFI) för att de så snart som möjligt ska bli delaktig och klara sin egen försörjning. Detta sker i samarbete med Arbetsförmedlingen, Härnösands folkhögskola, kommunala vuxenutbildningen och näringslivet.

Arbetslivsförvaltningen svarar för mottagandet av skyddsbehövande och deras anhöriga. Mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar sköts inom ram för socialförvaltningens verksamhet. Mottagandet administreras av mottagningssekreterare vid arbetslivsförvaltningen. Mottagningssekreteraren hämtar vid flygplatsen och tar med tolk vid behov. De nyanlända tas emot och placeras i boenden, skola, barnomsorg etc. Bosättningen och folkbokföringsadressen styr ersättningar från Migrationsverket på individnivå. Individer som ännu inte erhållit personnummer från Skatteverket, får hjälp med att ordna detta via mottagningssekreteraren.

Boendena och SFI utbildningen anordnas genom avtal med Härnösands folkhögskola. Ensamkommande barn som väntar på permanent uppehållstillstånd (PUT) tas emot vid gruppboendet Tellus. Till gruppboende Semret kommer barn och ungdomar som har fått permanent uppehållstillstånd. Härnösands kommun tillhandahåller en fjärde mottagning, mobila teamet, i syfte att åstadkomma en förlängd kontakt med ungdomarna då de flyttar ut från Semret.

2.2 Rutiner

2.2.1 Socialförvaltningen

Socialförvaltningen har tagit fram skriftliga rutiner för återsökning av kostnader. En handläggare vid förvaltningen samordnar återsökningen som avser gruppboenden och Mobila teamet. Återsökning av placeringskostnader, utredningskostnader och övrigt samordnas av en annan handläggare vid förvaltningen.

Enligt rutinbeskrivning och uppgifter återsöks kostnader för Mobila teamet för försörjningsstöd, lokalkostnader, personalkostnader samt vissa fasta kostnader. Det gäller även kostnader i samband med resor till Tellus samt faktiska kostnader för mottagna asylsökande.

Återsökning för placeringskostnader delas upp i kostnader för barn utan permanent uppehållstillstånd, kostnader för barn med uppehållstillstånd samt kostnader för placeringar enligt extra ordinära kostnader. Utredningskostnader återsöks också.

³ www.harnosand.se

Återsökningsrutinerna anges ska ske effektivt, smidigt och säkert. Av rutinbeskrivningen framgår inte på vilket sätt uppföljning eller kontroll av att rutiner följs görs.

När det gäller schablonersättningar rapporteras uppgifter kvartalsvis till Migrationsverket om antalet platser som utnyttjas enligt uppgifter.

Vid socialförvaltningen läses en bokföringsfil in med satta månadsbelopp baserade på förväntade intäkter på årsbasis i ekonomisystemet.

2.2.2 Arbetslivsförvaltningen

Arbetslivsförvaltningen har tagit fram en skriftlig rutin för hur återsökning av kostnader ska göras. Extraordinära kostnader för kvotflyktingar återsöks som exempelvis hyreskostnad för outnyttjad plats, kostnader för mat och logi vid tillfällig placering vid Folkhögskolan samt tolkkostnader.

En revidering av nuvarande rutin kommer att göras närmaste tiden, enligt uppgifter.

Mottagningssekreteraren skickar en kopia på följebrev samt underliggande dokument till kommunövergripande diarium och förvaltningsekonomen i återsökningsärenden.

Mottagningssekreteraren kontrollerar att schablonersättning erhålls för samtliga individer enligt uppgifter. Kontrollen utförs genom jämförelse med föregående utbetalning för att kunna följa upp antalet utbetalningar. Ersättningar för nyanlända kontrolleras mot beslutsunderlag. Kontrollen sköts via programmet Aksel.

Ersättningarna bokas mot balanskonto vid inbetalning och förs om månadsvis mot resultatkonto av förvaltningsekonom. Löpande bokföringsordrar upprättas och baseras på enhetschefs prognos om intäkter för aktuell period. Månadsvisa prognoser om intäkter har understigit faktiska intäkter överlag och över tid enligt uppgifter. Delårs- och årsavstämning görs med större noggrannhet enligt samma uppgifter.

2.2.3 Skolförvaltningen

Enligt uppgifter från skolförvaltningen finns inte några tydliga rutiner kring hur detta hanteras. Förvaltningsekonom kontaktar skolassistenter i förskola och grundskola kvartalsvis och inhämtar uppgifter på antal asylsökande i respektive rektorsområde. Ekonomen får även regelbundet en sammanställning från gymnasieskolans introduktionsprogram med ifyllda uppgifter i återsökningsblanketter till Migrationsverket.

2.3 Ensamkommande barn

Ensamkommande flyktingbarn⁴ och ensamkommande asylsökande⁵ barn finns definierade. Barnen och ungdomarna anländer utan föräldrar eller andra anhöriga i Sverige. I Härnösand finns tre grupphem för barn upp till 18-20 år, samt en mottagning för ungdomar 18-21 år.

⁴ Flykting: En person som har fått sin asylansökan beviljad av Migrationsverket eller Migrationsdomstolen och som därmed har rätt att bosätta sig i landet. Flykting definieras enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716).

⁵ Asylsökande: En utländsk medborgare som begärt skydd mot förföljelse i Sverige men vars ansökan fortfarande behandlas av Migrationsverket och/eller Migrationsdomstolen.

Kommunen har avtal om 32 platser. När barnen och ungdomarna anländer kommer de till gruppboendet Tellus där det finns 10 platser. De stannar där till dess att de eventuellt får permanent uppehållstillstånd⁶ (PUT). Barnen och ungdomarna kommer från olika länder och de vistas olika lång tid på Tellus⁷. Uppdraget är att sörja för boendet och den dagliga omvårdnaden. Varje individ har en god man som Tellus har ett nära samarbete med i frågor som rör den egna ekonomin, resor, skolgång, kläder, hälsa och fostran. Arbets sättet är miljöterapeutiskt med inriktning på kontaktmannaskap, nätverksbyggande och engagemang.

På Semret finns 22 platser, där varje barn och ungdom ska stödjas i sin individuella utveckling för att främja god livskvalitet och integreras i det svenska samhället. Semret består av Hus 1 och Hus 2 och har funnits sedan år 1987.

Som en följd av att flera barn och ungdomar fick problem med bl.a. ekonomin och flyttade från Härnösand då deras tid vid Semret var slut, beslutade kommunen att öppna det Mobila teamet år 2004. Mobila teamet är en fortsättning på Semret, en vidare kontakt och en förlängd vårdkedja för ungdomar mellan 18-21 år, någon uttalad begränsning uppåt i antal placeringar finns inte. Härnösand var först i Sverige med denna typ av boende. Mobila teamet fokuserar på all daglig livsföring (ADL), studier, övningskörning och samtliga placerade har sysselsättning.

⁶ PUT: En utländsk medborgare som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige under obegränsad tid. Tillståndet gäller så länge utlänningen är bosatt i Sverige.

⁷ Verksamhetsberättelse för TELLUS år 2011.

3. Granskningsresultat

3.1 Ersättningar

Kommunerna har rätt till statlig ersättning för mottagande av utländska medborgare som beviljats uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar, skyddsbehövande, efter särskilt ömmande omständigheter eller som anhöriga. Ersättningar beslutas och betalas av Migrationsverket. Ersättningar regleras i förordningarna (2010:1122) och (2002:1118).

Ersättningar som kommuner kan söka för flyktingmottagande:

- Grundersättning
- Schablonersättning
- Initiala kostnader för ekonomiskt bistånd
- Stöd och hjälp i boendet samt stöd och service till vissa funktionshindrade
- Ensamkommande barn
- Vissa särskilda kostnader

3.1.1 Grundersättning

Kommuner som har en överenskommelse med Länsstyrelsen om mottagande av vissa nyanlända invandrare, ersätts med en grundersättning enligt 9§ (2010:1122).

Grundersättningen för år 2012 är 440 000 kr oavsett storlek på kommunen eller planerat mottagande.

3.1.1.1 Härnösands kommun

Grundersättning bokförs mot arbetslivsförvaltningen i sin helhet. Ersättningen betalas in i början av året och periodiseras månadsvis över räkenskapsåret. Förvaltningsekonom har ansvaret att kontrollera att pengarna kommit in.

3.1.2 Schablonersättning

Kommunen erhåller schablonersättning enligt 10-14§ (2010:1122) för varje individ som tas emot och omfattas av ersättningsförordningen.

Schablonersättningen för 2012 är

- 82 200 kronor för barn och vuxna upp till 64 år
- 51 400 kronor för vuxna över 65 år

Schablonersättningen varar 24 månader och betalas in var tredje månad med 10 procent av schablon vid folkbokföring i en kommun. Denna schablonersättning ska följa personen om han eller hon flyttar från en kommun till en annan inom två år.

Ersättningen avser kostnader för individens introduktion i samhället, tex. mottagande, introduktions- och merkostnader i förskola, skola, fritids och barnomsorg, utbildning i svenska, samhällsorientering, tolk samt andra kommunala insatser som underlättar etablering i samhället.

3.1.2.1 Härnösands kommun

Schablonersättningar bokas mot arbetslivsförvaltningen i sin helhet och betalas in utan särskild anmodan.

Mottagningssekreteraren kontrollerar respektive beslut från Migrationsverket där individernas personnummer finns med samt antalet utbetalningar som betalats in för den individen. Mottagningssekreteraren bockar av personerna mot tidigare beslut samt kontrollerar mot programmet vilka som är nykomna till kommunen. Ingen ansökan görs på detta, eftersom utbetalningen följer kommunen där individen är folkbokförd.

3.1.3 Initiala kostnader för ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd) erhålls enligt 15-17§ (2010:1122). Kommunen ansöker inte om ersättningar, inbetalningar sker enligt schablon uppdelad efter individens ålder och mottagningssätt.

Tanken med kommunens försörjningsstöd är att täcka glappet som uppstår från det att individen kommer till Sverige till dess att Arbetsförmedlingen börjar betala etableringsersättning. Tidigare fanns inte någon ersättning som motsvarade etableringsersättning, kommunen hade då istället en större schabloniserad ersättning per individ.

Det är alltid den första kommunen som individen kommer till, som får denna ersättning:

7 500 kr per vuxen, från anläggningsboende (ABO)

4 000 kr per vuxen, från eget boende (EBO)

3 000 kr per barn tom 19 år

Om kommunen betalar ut försörjningsstöd till flyktingen mer än en månad får kommunen ingen ersättning från Migrationsverket utöver den tiden. Det händer exempelvis om individen inte uppfyller Arbetsförmedlingens kriterier för arbetssökande alternativt att individen inte klarar sig på den etableringsersättning som erhålls via Arbetsförmedlingen.

3.1.3.1 Härnösands kommun

Inbetalningar av medel har hitintills bokförts på arbetslivsförvaltningens balanskonto även om intäkten hör till socialförvaltningens verksamhetsområde.

Handläggare vid socialförvaltningen respektive arbetslivsförvaltningen bockar av inbetalningarna och gör avstämningar vid boksluten. För år 2011 har en större engångssumma omförts mellan förvaltningarna i samband med årsbokslutet. År 2012 finns en ambition att denna avstämning och ombokning i ekonomisystemet ska göras månadsvis enligt uppgifter.

3.1.4 Ersättning för ekonomiskt bistånd och stöd och service

Enligt 19-23 § (2010:1122) kan kommuner söka ersättning för vissa kostnader och för ekonomiskt bistånd

* ekonomiskt bistånd

För utlänningar med styrkt sjukdom eller funktionshinder kan det finnas rätt till ersättning enligt 19-20 § (2010:1122).

* stöd och service

Kommuner kan söka ersättning för kostnader för stöd och hjälp i boendet enligt 22 § (2010:1122), om utlänningen har behov av sådana insatser på grund av ålderdom eller sjukdom eller funktionshinder.

Kommunen kan söka ersättning som motsvarar 75 % av kommunens kostnader, gällande stöd och hjälp i boendet pga. ålderdom, sjukdom och funktionshinder.

Exempel på insatser som kan ersättas:

- privata vårdgivares timpris för hemtjänst
- vårdhem/servicebostäder
- hemvårdsbidrag
- ledsagarservice

3.1.4.1 Härnösands kommun

Skolförvaltningen återsöker för extraresurser/varaktig vård vid funktionshinder inom skolan. Uppgift om eventuella återsökta medel för 2011 har inte gått att få fram.

Socialförvaltningen återsöker individstöd i den dagliga verksamheten och vård i boende, dock inte inom assistansverksamheten där det inte har varit aktuellt. Ersättningen uppgick under år 2011 till 700 000 kr.

Enligt uppgifter från handläggare vid samhällsförvaltningen har det inte återsökts några medel för bostadsanpassning. De har dock haft kostnader som hänförs till att bostäder har anpassats då en individ flyttat till Härnösand och där ett funktionshinder fanns från början.

3.1.5 Ersättning för stöd och service och hälso- och sjukvård

Enligt 24-27§ (2010:1122) kan kommuner söka ersättning, om vårdkostnaden för en person har uppnått 60 000 kr under en tolv månaders period.

Exempel på insatser som kan ersättas:
Individanpassade hjälpmedel

Förutsättningar

- Personen hade sjukdomen/funktionshindret då denne kom till kommunen
- En läkare har ordinerat vård
- Personen är behov av vård i minst tre år

3.1.5.1 Härnösands kommun

Kommunen har inte återsökt några medel för vårdkostnader enligt uppgifter.

3.1.6 Ensamkommande barn

Enligt förordningen 1-2 § (2002:1118) får kommuner som Migrationsverket träffat överenskommelse angående mottagande av ensamkommande barn, en årlig ersättning på 500 000 kronor per år, för att underlätta mottagandet samt öka kvalitén på mottagandet.

I 3-10 § (2002:1118) regleras ersättning för kostnader så som bistånd, transportkostnader och utbildningskostnader, placering i familjehem, boendekostnader och god man. Även förordningen (2010:1122) redogör för kommunens rättigheter kring ersättning vid mottagande av ensamkommande barn.

Kommunen har enligt 5 § (2002:1118) rätt till ersättning för kostnader i samband med utbildning, utbetalning sker årsvis:

37 900 kr, förskolan

31 000 kr, förskoleklass

60 700 kr, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola

68 900 kr, gymnasieskola, gymnasiesärskola

En kommun som tar emot ensamkommande barn och ungdomar har rätt till ersättning för vissa kostnader som har direkt samband med barnets boende och omvårdnad, vilket regleras i 28-31§ (2010:1122) samt 7 b § (2002:1118). Ersättningen kan sökas tom ungdomen fyllt 20 år och om barnet återförenas med sin familj eller blir svensk medborgare upphör rätten till ersättning.

Kommunen får ersättning för boendeplatser:

1600 kr per dygn, för varje överenskommen plats

300 kr per dygn, tillägg för varje belagd plats

Kommunen får ersättning för vissa kostnader:

30 000 kr, schabloniserad ersättning, för vissa kostnader och god man

I 11 § (2002:1118) redogörs för extraordinära kostnader samt stödinsatser kring ensamkommande barn, vilket består av en fast del (10 % av 50 miljoner kronor) som samtliga kommuner delar på samt en rörlig del (90 % av 50 miljoner kronor) delat med antalet barn som är registrerade hos Migrationsverket, i respektive kommun.

3.1.6.1 Härnösands kommun

Kommunen erhåller 500 000 kr utan anmodan och som bokförs mot socialförvaltningen. Det gäller även 30 000 kr månaden efter tidpunkten för den första inbetalningen och som bokförs mot överförmyndarverksamheten inom kommunstyrelsen.

Socialförvaltningens ekonom rapporterar och sammanställer tillsammans med samordnaren vid förvaltningen antalet belagda platser till Migrationsverket. Kommunen erhåller månadsvis 1900 kr per plats och 1600 kr om platsen inte är belagd. Uppgifter rapporteras både för gruppboenden för barn och ungdomar upp till 18 år och för Mobila teamet, ungdomar upp till 21 år.

Extraordinära kostnader i gruppboenden och mobila teamet återsöks enligt uppgifter.

Vid skolförvaltningen hanteras återsökningar för utbildningskostnader enligt uppgifter.

3.1.7 Vissa särskilda kostnader

Ersättning för vissa betydande särskilda kostnader som är individbaserade, får endast ansökas t.o.m. tre år efter uppehållstillstånd. Ersättningen lämnas till kommunen i mån av tillgång på medel (32-36§ (2010:1122)).

60 miljoner kronor är avsatta varje år för att kommuner och landsting ska kunna återsöka medel för de extra ordinära kostnader som kan uppkomma då kommunen tar emot en

flykting eller familj. I anslutning till kvotflyktingsmottagande, och där ett förhandsbeslut fattas, är initiala kostnader prioriterade. Migrationsverket försöker föra en rättvis fördelning av dessa medel. I första hand avser det kostnader i samband med mottagande av kvotflyktingar, men avses också för personer och familjer som har extra ordinära kostnader⁸.

3.1.7.1 Härnösands kommun

Socialförvaltningen återsöker för utredningskostnader (ex socialsekreterarlön) och placeringskostnader för ensamkommande barn enligt uppgifter. Kostnader hänfödda till mobila teamet återsöks såsom personalkostnader, försörjningsstöd, lägenhetskostnader och kostnader för ADL (all daglig livsföring). Vid funktionshinder återsöks även individstöd, daglig verksamhet och vård i boendet.

Skolförvaltningen återsöker extra utbildningskostnader för elever som behöver varaktig vård. Kommunstyrelsen återsöker för överförmyndarenhetens direkta kostnader, exempelvis tolk, förmyndare. Mottagningssekreteraren på arbetslivsförvaltningen handlägger återsökning kostnader för kvotflyktingar som logi, matinköp, tolk och tomma hyror enligt uppgifter.

Kostnader för extra insatser kan återsökas på individnivå, exempelvis där ensamkommande barns familjer kommer till Sverige, men att barnet ändå bedöms behöva bo kvar i annat boende. Några uppgifter om och skriftliga rutiner för denna typ av återsökning har inte framkommit i granskningen.

3.2 Redovisningen

Samtliga inbetalningar av ersättningar från Migrationsverket handläggs av ekonom vid ekonomikontoret. Kommunen har för tillfället sex aktiva bankgirokonton gentemot Migrationsverket.

Inkomna ersättningar fördelas och bokförs mot respektive förvaltning om det tydligt framgår av underlaget vad ersättningen avser. Huvuddelen bokförs mot balanskonto för socialförvaltningen och arbetslivsförvaltningen enligt uppgifter. Vid ekonomikontoret finns beskrivna rutiner för hanteringen av insättningar. Handläggare efterfrågar i regel uppgifter via förvaltningsekonom vid oklarheter om tillhörighet.

Avräkning från balanskonto mot intäktskonto görs månadsvis i respektive förvaltning. Grund för avräkningen är en beräknad intäkt baserad på uppgifter från enhetschef. Nedskrivna rutiner för uppbokning av intäkter med grund i beslut om ersättningar, har inte framkommit.

Avstämningar mot balanskonto görs med större noggrannhet inför delår och bokslut enligt uppgifter.

Kommunövergripande avstämningar mellan faktiska kostnader och Migrationsverkets utbetalningar görs inte regelmässigt utöver boksluten enligt uppgifter. Löpande resultatrapporter kan tas fram för gruppboendena då de är egna resultatenheter i bokföringen. Kommunens samlade kostnader som ska ligga till grund för återsökning av

⁸ Anvisningar för ansökan om betydande extraordinära kostnader för individbaserade insatser, Migrationsverket 2012

medel från Migrationsverket anses svåra att öronmärka i redovisningen enligt samma uppgifter.

Samtliga ansökningsblanketter som skickas in till Migrationsverket och samtliga beslut från Migrationsverket ska hanteras via diariet enligt uppgifter.

3.2.1 Redovisade ersättningar

Nedan redovisas de ersättningar som bokförts på respektive förvaltning som intäkt. Källa: erhållen sammanställning inför granskningen, uppgifter i SEK.

Förvaltning	2011	2010	2009	2008
social	35 345 000	31 513 000	34 648 000	26 121 000
arbetsliv	12 715 000	15 829 000	17 349 000	12 173 000
skol	814 000	268 000	900 000	647 000
kommunstyrelse (ÖF)	383 000	243 000	414 000	329 000
Totala intäkter	49 257 000	47 853 000	53 311 000	39 270 000

Följande uppgifter har sammanställts för år 2011:

Källa: kommunens redovisningssystem, uppgifter i SEK.

Förvaltning	Schablon	Återsökning	Förändring i BR	Totalt år 2011
social	23 009 000	12 336 000	9 400 000	44 745 000
arbetsliv	12 328 000	387 000	974 000	13 689 000
skol	0	814 000	0	814 000
kommunstyrelse (ÖF)	0	383 000	0	383 000
Totala inbetalningar	35 337 000	13 920 000	10 374 000	59 631 000

Ersättningarna från Migrationsverket har delats in i schablonersättning och återsökta medel. Summa intäkter år 2011 överensstämmer med kommunens egna uppgifter om 49 257 000 kr. Balanskonto för insatta medel från Migrationsverket har minskat med 10,4 Mkr mellan åren 2010 och 2011 till följd av att en avstämning mellan räkenskapsåren har gjorts.

Uppgifter om utbetalningar har bekräftats av motparten. Utbetalningarna uppgick till 58,8 Mkr, vilket ska jämföras med kommunens bokförda insättningar om 59,6 Mkr.

Kommunen har för närvarande inte särredovisat ersättningar från Migrationsverket utifrån om de avser grundersättning, schablon eller återsökningar. Någon kommunövergripande sammanställning eller samordning för att på ett enkelt sätt kunna följa upp görs inte. Varje förvaltning sköter själva de kontakter som behöver tas med Migrationsverket enligt uppgifter.

3.2.4 Verksamhet ensamkommande

Socialförvaltningen ansvarar över verksamheten ensamkommande barn. Budget upprättas och följs upp via regelbundna rapportuttag kring redovisat resultat för de tre husen, Semret hus 1, hus 2 och Tellus. Intäkterna avser ersättningar från Migrationsverket och kostnaderna består av personal, lokal och övriga kostnader. För år 2011 redovisas ett

överskott med 2,6 miljoner kronor för den samlade verksamheten med ett budgeterat nollresultat.

År 2011	Semret hus 1	Semret hus 2	Tellus	Totalt
Intäkter	12 060 000	6 885 000	7 698 000	26 643 000
Kostnader	-10 987 000	-5 877 000	-7 130 000	-23 994 000
Resultat	1 073 000	1 008 000	568 000	2 649 000

3.3 Statistik

3.3.1 Uppehållstillstånd, flyktingar

Mottagningssekreteraren vid arbetslivsförvaltningen är den som har uppgifter om de individer som ska tas emot enligt Migrationsverkets beslut. Mottagningssekreteraren registrerar löpande i särskilt program (Aksel) uppgifter om personnummer för de individer som anländer.

I Aksel ligger vid en sökning från år 2008 till år 2011, 340 st inflyttade individer i kommunen, för vilka ersättningar erhålls från Migrationsverket.

Information från migrationsverket, för år 2011⁹
13 076 st personer kom till Sverige, flest män 0-17 år. Majoriteten kommer från Somalia, Afghanistan och Irak. Till Västernorrland kom 533 personer under år 2011, de flesta kommer från Eritrea, Somalia och Afghanistan. 42 % är kvotflyktingar och 38 % är personer från anläggningsboende (ABO) i Migrationsverkets mottagningsystem.

102 personer av dessa kom till Härnösand, över 60 % av dem är personer från ABO.

VÄSTERNORRLANDS LÄN	0-17 år	18-19 år	20-64 år	>64 år	Totalt
HÄRNÖSAND	55	5	42	0	102
KRAMFORS	26	0	15	1	42
SOLLEFTEÅ	44	2	43	0	89
SUNDSVALL	32	5	90	3	130
TIMRÅ	15	2	19	0	36
ÅNGE	13	0	8	0	21
ÖRNSKÖLDSVIK	47	6	59	1	113
Totalt	232	20	276	5	533

Majoriteten av de som kom till Härnösand under 2011, är under 17 år och ungdomarna får då boende på grupphemmen.

VÄSTERNORRLANDS LÄN	Kvot-flykting	Person från anläggningsboende (ABO)	Övriga	Anhöriga som ansökt inom två år	Person från eget boende (EBO)	Totalt
HÄRNÖSAND	25	64	0	6	7	102
KRAMFORS	13	18	1	10	0	42

⁹

<http://www.migrationsverket.se/download/18.5e83388f141c129ba6313229/1381926436613/Kommunmottagna+personer+enligt+ers%C3%A4ttnings%C3%B6rordningen+hel%C3%A5ret+2011.pdf>

SOLLEFTEÅ	69	12	0	8	0	89
SUNDSVALL	0	84	3	7	36	130
TIMRÅ	24	6	0	3	3	36
ÅNGE	0	14	1	6	0	21
ÖRNSKÖLDSVIK	91	8	0	12	2	113
Totalt	222	206	5	52	48	533

3.3.2 Ensamkommande barn

Ensamkommande barn som har fått permanent uppehållstillstånd (PUT) i Sverige var 2 205 st under år 2011. Till Västernorrland kom 57 st, varav 11 st till Härnösand, enligt uppgift från Migrationsverkets hemsida.

I sammanställning över mottagna ensamkommande barn och ungdomar, finns även personer över 18 år. Främst är det personer där det finns beslut om mottagande som ensamkommande, men det kan även förekomma att det finns med andra personer som har/har haft god man tillförordnad av andra skäl enligt uppgifter.

VÄSTERNORRLANDS LÄN	0-17 år	18-19 år	20-64 år	Totalt
HÄRNÖSAND	11	0	0	11
KRAMFORS	7	0	0	7
SOLLEFTEÅ	11	0	0	11
SUNDSVALL	14	1	1	16
TIMRÅ	4	0	0	4
ÅNGE	4	0	0	4
ÖRNSKÖLDSVIK	3	1	0	4
Totalt	54	2	1	57

3.4 Kommentarer

Kommunen har erhållit ersättningar från Migrationsverket i storleksordningen 40-60 Mkr per år för åren 2008-2011. Granskningen av ersättningar från Migrationsverket har ytterst syftat till att kartlägga ersättningarna samt undersöka förfarandet vid återsökning. Utgångspunkter för granskningen är gällande bestämmelser och regler kring mottagandet och ersättningar. Kommunens hantering, kontroller och uppföljning av ersättningar på kommunövergripande nivå har undersökts.

Följande frågeområden har legat till grund för genomförda intervjuer och dokumentstudier:

- På vilket sätt erhålls ersättning och hur kontrolleras att rätt ersättning erhålls?
- Hur sköts rapporteringen gentemot Migrationsverket och internt?
- Vilka är rutinerna för återsökning och hur kommuniceras dessa?
- Hur samordnas hanteringen mellan berörda förvaltningar?
- Finns dokumenterade rutiner som underlättar för hanteringen?
- Kontroller, rapportering och uppföljning på övergripande nivå?

3.4.1 Bedömningar

Vår uppfattning är att kontrollen för att rätt löpande grund- och schablonersättningar erhålls i stort fungerar tillfredsställande. Ekonom vid central ekonomifunktion ser till att

samtliga inbetalningar bokförs mot arbetslivsförvaltningens ansvar i sin helhet. En mottagningssekreterare vid arbetslivsförvaltningen svarar för att nödvändiga kontroller mot beslut och mottagna ersättningar sker på individnivån.

Kontrollen kan med fördel stärkas genom att antalet konton på vilka ersättningar erhålls (för närvarande sex konton) minimeras samt att ersättare för mottagningssekreteraren utses. Samlade skriftliga rutiner för de bokningar och kontroller som görs behövs. Vidare bör ges uttryck för en kontrollfunktion inom ram för internkontrollen med avseende på omfattningen i storleken på ersättningarna.

Förfarandet för resultatredovisning av ersättningarna behöver ses över. Ersättningarna ska periodiseras löpande för att ge en rättvisande bild av resultatet, något som inte görs fullt ut i dagsläget. Rutinen för fördelningen av resultat mellan förvaltningarna behöver gås igenom så att rätt ersättning belastar rätt verksamhetsområde löpande över tid. Nyckel för fördelning av olika typer av ersättningar bör tas fram och som underlättar för respektive förvaltnings uppföljning.

Nuvarande rutiner för återsökningar anses inte fungera tillfredsställande. Förvaltningarna arbetar ”på egen hand” till övervägande del med rutiner och sätt som inte säkerställer att de kostnader som kan återsökas också återsöks. Förvaltningarna behöver samordna arbetet för att säkerställa att förfarandet sker på ett enhetligt och korrekt sätt i enlighet med bestämmelserna. Rutinbeskrivningar behöver tas fram på kommunövergripande nivå. En samordnande funktion kan med fördel utses.

Rutiner för kontroller och uppföljning behövs för att säkerställa att ersättningar bokförs i rätt tid och med rätt belopp. Respektive förvaltning behöver få korrekt information om erhållna ersättningar och utrymme för återsökningar av kostnader för verksamheten. Underlag för återsökningar bör delges central funktion som då kan fördela inbetalningar till rätt verksamhet utan tidsfördröjning.

Tydligare vägledning kring gällande regler och bestämmelser i form av handbok, instruktion eller beskrivning bör tas fram. Kommunen behöver ta ett samlat grepp kring en begriplig och förståelig information och hantering av ersättningarna. Något som i sin tur skulle kunna förbättra möjligheterna till planering och utvärdering av den samlade verksamheten.